

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909.

Andra Kammaren.

N:o 60.

Tisdagen den 11 maj.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 5 innevarande maj förda protokollen.

§ 2.

Föredrogs herr *af Callerholms* å kammarens bord hvilande motion, n:o 273; och beslöt kammaren, att de af kammaren utsedde deputerade i Riksdagens kansli skulle anmodas att öfver motionen afgifva yttrande.

§ 3.

Vidare föredrogs, men bordlades åter Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 36.

§ 4.

Efter föredragning härpå af bevillningsutskottets memorial, n:o 28, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande viss del af bevillningsutskottets betänkande n:o 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, begärdes ordet af

Angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om stämpel å växel.

Herr Branting, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Som herrarna finna, ha nio af Andra Kammarens medlemmar i bevillningsutskottet anmält reservation mot den här föreliggande voterspropositionen under förmenande, att det riktiga sättet att lösa

Angående
kamrarnas
skiljaktiga be-
slut i fråga
om stämpel å
växel.
(Forts.)

denna fråga varit *sammanjämkning*. Som alla känna stadgas i 63 § R. O.: »Stanna kamrarna öfver någon fråga, däri ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt utskott sig yttrat, uti hufvudsakligen eller till vissa delar olika beslut, så skall utskottet söka att de olika meningarna, såvida möjligt är, sammanjämka och med förslag därom till kamrarna inkomma.»

Nu föreföll det oss, att i detta fall det var i alldeles ovanligt hög grad möjligt att kunna sammanjämka på ett sätt, som står i fullaste öfverensstämmelse med denna grundlagsparagraf. Det har ju nämligen gått med denna fråga så, att båda kamrarna hafva i hufvudsak bifallit Kungl. Maj:ts och utskottets tämligen nära sammanfallande förslag. Skiljaktigheten rör sig endast om en enda punkt, nämligen hvar stämpelfriheten skall sluta, om den skall sluta enligt Kungl. Maj:ts förslag vid växlar, som uppgå till högst 100 kronor, eller enligt utskottets förslag vid växlar, som uppgå till 300 kronor. Det hade förut under frågans behandling varit mycket tal om att gå hvarandra tillmötes och att på det sättet lösa frågan, att stämpelfriheten skulle sluta i stället vid 200 kronor, och Första Kammarens medlemmar i utskottet hade afgifvit reservation mot utskottets betänkande, hvori de icke yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag, utan till just detta medlingsförslag, 200 kronor. När sedan frågan kom till Första Kammaren, synes man emellertid där knappast med vidare energi hafva drifvit sin mening, utan gått öfver till Kungl. Maj:ts förslag oförändradt.

Sälunda står saken så, att man i allt väsentligt var ense, i det att det skiljde endast på en detalj, och att den sammanjämkningspunkt, som enligt sakens natur i den detaljen skulle erbjudit sig, redan förut varit allvarligt på tal och af rent sakliga skäl vunnit åtskilligt beaktande från deras sida, som syntes vilja gå på denna medelväg. En af Andra Kammarens reservanter, herr Magnusson i Tumhult, har ju också för sin del skrivit, att »det mest lämpliga resultat» därigenom kunde vinnas. När nu emellertid frågan åter kom till bevillningsutskottet, möttes man från Första Kammarens sida af en bestämd motvilja mot att någon sammanjämkning skulle kunna få ske. Man syntes först vilja göra gällande, att detta skulle vara rent af grundlagsstridigt. Nå, den ståndpunkten blef hastigt nog uppgifven. Så var man också besynnerligt nog, något tveksam på sina håll, huruvida efter en sådan sammanjämknings eventuella förkastande af någondera kammaren skulle ske gemensam votering, en tveksamhet som förefaller i allra högsta grad omotiverad och som ej heller senare vidhölls. Men slutligen anförde man de argumenter, som herrarna finna här i memorialet, sid. 2. Utskottet har där uppgifvit grundlagsständpunkten och säger i stället endast:

»Med stöd af utbildad praxis anser sig utskottet, för denna frågas afgörande, icke böra framlägga något sammanjämkningsförslag.»

Nu är det ju, som vi uttryckligen i vår reservation erkänt, så, att det alls icke skulle vara lämpligt och önskvärdt, att man *i allmän-*

het i alla slags frågor, som falla under bevillningsutskottets och kanske ännu mer under statsutskottets pröfning, skulle gå sammanjämningsvägen, när kamrarna stanna i olika beslut beträffande anslagsbelopp eller beräknade belopp af inkomst och sådant; utan enligt vår åsikt bör sammanjämkning af kamrarnas skiljaktiga beslut i bevillningsfrågor »allenast i undantagsfall och med yttersta försiktighet ifrågakomma». Men det föreföll oss af just detta falls förhistoria och hela läge, att sammanjämkning här om någonsin i öfverensstämmelse med den af mig anförda grundlagsparagrafen borde ifrågakomma.

Nu menar man, att det ej är nog med att man förut icke gått in på en sådan praxis. Från utskottet göres gällande, att vid 1888 års riksdag framlade bevillningsutskottet, såsom man skrifvit, »i ett likartadt fall» förslag till sammanjämkning, som emellertid *af båda kamrarna afslogs*. Jag har gått tillbaka till 1888 års riksdagstryck i detta afseende för att se, huruvida den uppgiften verkligen är riktig, och jag kan icke finna annat än att hvad utskottet kallar »likartadt fall», är i högsta grad olikartadt mot det fall, som nu föreligger och hvars förhistoria jag något relaterat. Då låg nämligen saken så, att vid den stora tullriksdagen 1888 var man från protektionistisk sida angelägen om att, då man samtidigt införde en mängd tullar, i stället sänka en finanstull, nämligen tullen på kaffe, från 26 öre per kilogram, som den då var satt till, till 12 öre. Det rörde sig här om en betydande sänkning af statens inkomster. Beräknar man importen till 15 miljoner kilo, en summa, som till och med öfverskridits vissa föregående år, skulle tullen i förra fallet utgöra 3,900,000 kronor och i det senare 1,800,000 kronor. Vi finna, att här rörde det sig alltså om en högst betydande differens. Nu gick det så, att Första Kammaren biföll tullnedsättningen, Andra Kammaren afslog den. Sedan gick frågan tillbaka till bevillningsutskottet, som skref, att det ansåg sig jämlikt § 63 riksdagsordningen böra åvägbringa en efter utskottets åsikt möjlig sammanjämkning, hvarför utskottet hemställde, att man skulle slå skillnaden midt itu, så att man i stället för 12 öre eller 26 öre stannade vid 19 öres tull, som förut icke varit på tal. Detta var ju ett ganska ovanligt steg, som framgår redan genom den stora skiljaktigheten i beloppen, och det inflytande, som en sådan åtgärd skulle kunna utöfva på statsregleringen, ligger högst väsentligt olika mot nu.

När frågan kom till Andra Kammaren, yttrade herr Olof Jonsson i Hof, att utskottets förslag icke var grundlagsstridigt, men att en sådan metod lätt skulle bli sinkande och en riskabel praxis, därför att det kunde bli ett resonerande fram och tillbaka, huruvida sammanjämkning skulle ske i sådana fall eller om frågan skulle gå till gemensam votering. Herr Boström i Östanå, som då var bevillningsutskottets ordförande, medgaf, att en sådan sak icke förut förekommit, men framhöll starkt, att den obestriddigen var grundlagsenlig. Herr Herslow menade, att det icke var önskvärdt att i anslags- och

Angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om stämpel å växel.

(Forts.)

Angående
kamrarnas
skiljaktiga be-
slut i fråga
om stämpel å
växel.
(Forts.)

bevillningsfrågor en sådan metod, som den utskottet slagit in på, skulle användas, och framhöll det olämpliga i att få sådana jämkade belopp, som kanske icke tillfredsställde någon och icke skulle passa för det ändamål, som de voro afsedda för. Samma mening uttalades af herr Hörnfeldt, som också framhöll, att utskottet hade full rätt att föreslå detta belopp, men att det var en farlig väg för statsregleringen att komma in på, t. ex. om det vore fråga om ett byggnadsanslag, som då kunde blifva till hälften beviljad; sådana konsekvenser skulle man riskera att råka ut för. Herr Boström svarade, att det var orimligt att draga sådana konsekvenser af det föreliggande förslaget. Herr Sven Nilsson i Efveröd instämde med herr Boström däri, att intet grundlagshinder förelåg, men i sak ansåg han detta vara en farlig princip att slå in på, ty det kunde välla tidsutdräkt af anförda skäl. Det slutliga resultatet blef, att Andra Kammaren afslog detta förslag, sedan talmannen gifvit proposition på bägge yrkandena och sålunda visat, att grundlagsenligheten icke från detta håll på minsta sätt bestridts. Kammaren afslog förslaget med 129 röster mot 65. Först sedan detta beslut fattats, förelåg frågan i Första Kammaren, där man hade samma diskussion återigen, men efter Andra Kammarens beslut helt naturligt icke ens gjorde några andra yrkanden, då det ju, efter utgången i Andra Kammaren, ändå skulle bli gemensam votering och sammanjämningsförslaget sålunda hade fallit.

Det förefaller mig, att en hvar, som ser på dessa bägge fall, det från 1888 och det nu föreliggande, och jämför dem med hvarandra, skall finna, att de äro synnerligen olika och att det verkligen är alldeles oriktigt, när utskottet förklarar dem likartade och vill draga den slutsatsen, att därför att 1888, då ett sådant försök gjordes, som jag nu beskrifvit, men som afvisades af praktiska skäl, man nu icke skall ha skäl att gå sammanjämningsvägen, som i det nu föreliggande fallet vi från Andra Kammaren ansågo vara det riktiga. Jag har velat utveckla detta för att icke den framställning, som utskottet gifvit om det »likartade fallet» i detta afseende, måtte stå oemotsagd i Riksdagens handlingar.

Som förhållandena nu ligga är det emellertid uppenbart, att då man i Första Kammaren absolut icke *vill* någon sammanjämkning utan håller fast vid Kungl. Maj:ts förslag af ena eller andra anledningen, så tjänar det ingenting till att Andra Kammaren här skulle besluta någonting — annars vore väl en återremiss ett yrkande, som kunde framställas i sakens nuvarande läge — utan Första Kammaren kommer i alla fall att framtvunga gemensam votering, och då blefve det endast onödig tidsutdräkt, om vi gäfvade oss in på sådana vägar.

Jag skall därför, herr talman, nöja mig med att ha gjort denna utredning om sakens läge för att på detta sätt häfda den ståndpunkt, som intagits af Andra Kammarnes reservanter, allt under uttryckligt betonande af att sammanjämkning af skiljaktiga beslut i bevillnings-

frågor endast i undantagsfall och med yttersta försiktighet bör ifrågakomma. Jag har intet yrkande att göra.

I detta anförande instämde herrar *Röing, Schotte, Bromée* i Billsta, *Zetterstrand, Karlsson* i Göteborg, *Berg* i Göteborg och *Thorsson*.

Vidare anfördes ej. Den föreslagna voteringspropositionen blef af kammaren godkänd.

§ 5.

Bevillningsutskottets memorial n:o 29, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 17, i anledning af väckt motion med förslag till ändring i vissa delar af förordningen om bevilning af fast egendom samt af inkomst, föredrogs härpå.

Punkten 1:o).

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2:o).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig anhålla att å föredragningslistan för morgondagen måtte uppföras först andra särskilda utskottets utlåtande n:o 4, därefter bevillningsutskottets memorial n:o 27 och sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 4 — lika som å nu förevarande föredragningslista — därefter bevillningsutskottets betänkande n:o 26 angående maltskatten, därefter lagutskottets memorial n:o 58 och lagutskottets memorial n:o 59, Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 33, lika som på förevarande lista, därefter Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 34 och Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 35, därefter statsutskottets utlåtande n:o 164 i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om anslag för anläggning af ny farled mellan Vänersborg och Göteborg, därefter konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11 och vidare i vanlig ordning.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 7.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 112, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsbidrag till upprättande och underhållande af en handelshögskola i Stockholm;

n:o 113, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af ålderstillägg åt registratorn och aktuarien P. I. E. Delphin; och

n:o 114, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af väg mellan Storbäcks by och Risbäcks kapellkyrka inom Dorotea sockens väghållningsdistrikt af Västerbottens län.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 171, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckt motion om anslag till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark;

n:o 172, i anledning af väckta motioner om anslag till påbörjande af en sakkunnig undersökning af landets alla skogar;

n:o 173, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående omorganisation af tekniska högskolan m. m. samt i ämnet väckta motioner;

n:o 174, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. samt i ämnet väckta motioner;

n:o 175, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående tillfällig löneförbättring under år 1910 åt fögderiförvaltningens tjänstemän;

n:o 176, i anledning af väckt motion om statsbidrag till aflöningen af bibliotekarien vid skandinaviska afdelningen af Sainte-Geneviève-biblioteket i Paris;

n:o 177, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Stockholms stad af visst område utaf Norra Djurgården m. m.;

n:o 178, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af en byggnad, innehållande lokaler för krigshögskolan och krigshofrätten med flera institutioner och myndigheter, samt en i ämnet väckt motion;

n:o 179, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående om- och tillbyggande af Kronprinsens husarrege-

mentes kokinrättningsbyggnad i Malmö samt om uppförande därstädes af en mässbyggnad för regementets underofficerare och manskap m. m.;

n:o 180, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till marinintendenturkåren m. m.;

n:o 181, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa områden från Visborgs kungsladugård i Gottlands län;

n:o 182, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i fråga om beredande vid afvittring af hemmanet Dajkanvik n:o 1 i Västerbottens län af skogsanslag åt nämnda hemman;

n:o 183, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Västmanlands läns landsting af besittningsrätten till kronolägenheten Slottsvreten och en del af kronolägenheten Stallhagen inom Västerås stads område;

n:o 184, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående optionsrätt vid förestående utarrendering af kronoängen Stora Oxhagen n:o 2 i Göteborgs och Bohus län;

n:o 185, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse på arrende af staten tillhöriga vattenfall i Lagan vid Götaström och Fågelfors m. m. i Jönköpings län; och

n:o 186, med förslag till åtskilliga stadganden att införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret; samt

första särskilda utskottets utlåtande, n:o 3, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition, n:o 12, med förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster, dels väckta motioner i ämnet.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>Bromée</i> i Billsta	under den 12 maj,
» <i>Hellström</i>	» 2 dagar fr. o. m. den 12 maj och
» <i>Ericsson</i> i Ofvanmyra	» 5 » » » 14 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,46 e. m.

In fidem
Per *Cronvall*.